

Ahoj Lukáši,

Nejprve bych chtěl poděkovat za tvoji odpověď. Jsem velice rád, že jsi zmínil román 1984, protože se skvěle hodí do tohoto uvažování o jazyku. Dovolím si tě opravit, jelikož pojem *doublethink* označuje způsob myšlení. Tento způsob myšlení umožňuje lidem přijímat nesrovnalosti, které v systému vznikají. Pro nás by byl v tomto případě zajímavější *newspeak*. Zjednodušený jazyk, který vychází z *oldspeaku* (u nás spisovná čeština). Slovní zásoba newspeaku byla vytvořena tak, aby poskytovala přesné vyjádření. Jednalo se tedy o pokus zbavit jazyk přebytečných významů (Orwell:2009:258).

Implementace *newspeaku*, dle mého názoru, musí probíhat na obou úrovních, tedy zdola a shora. Navrhnutá pravidla musí přejít ve využití, jelikož jinak zůstanou nenaplněna. Samozřejmě systém, který panuje v této antiutopické knize, oplývá takovými schopnostmi, které by toto užití vynutily.

Aspekt newspeaku, který považuji za zajímavý, je jazyk osekávat a zbavovat nadbytečností, tedy to, že zakazuje. Právě zákaz v rámci zavedení pravidla shora (pravidlo zákazu) má dle mého pohledu zajímavý dopad na implementaci (fungování zdola tedy jejich užívání). Nádherným příkladem je dítě, které se naučí vulgarismu. Reakce autority v tomto případě rodiče je zákaz užití daného vulgárního termínu, což vede k tomu, že dítě začne termín užívat opakovaně. Vzniká zde opačný dopad zavedeného pravidla.

Takovýto příklad můžeme vidět i ve společnosti například se snahou redukce a cenzury tzv. slova na "n". Snaha o cenzuru tohoto slova, jakožto vulgarity vůči menšině, má na určité uživatele jazyka efekt zakázaného ovoce a ve svém jednání se prakticky neodlišují od dítěte v předchozím příkladu. V tomto užívání však už prakticky ztrácí svůj původní význam a stává se pouhou prázdou vulgaritou.

Samozřejmě, že se toto neděje nutně a rozhodně tímto nechci popírat užití tohoto vulgarismu. Spíše se to stává jen další vývojovou linií pro užití výrazu.

Řekl bych tedy, že v rámci vzniku pravidel spolu souhlasíme. Toto téma otevřené právě newspeakem nás dostává k dalším zajímavým jevům, které bych pojal asi jako spojení jazyka a politiky. Bohužel naše dopisovací štace se blíží ke konci, takže se ani nechci pouštět do myšlenek, které by následně vedly na scestí, ze kterého by už nebylo návratu. Každopádně budu rád za tvůj názor, týkající se dopadů pravidel implementovaných shora a jejich úspěšnost. Považoval bys je za snadno uchytitelné ve společnosti jako se například děje v rámci románu 1984 nebo je vnímáš jako užívání zdola jako za hlavní článek rozhodnutí o užití.

Těším se na tvůj poslední dopis a přeji příjemný zbytek dne.

Zdroj:

Orwell, George. 2009. 1984. Přeložil Eva Šimečková. Praha: Levné knihy.